

HARJU MAAKONNA MAAVARADE TEEMAPLANEERING

Eelnõu avaliku väljapaneku arutelud

Teams 19.06.2025

Päevakord

- Planeeringu eesmärk
- Mõjude hindamine, sh KSH ja asjakohaste mõjude hindamine
- Kui palju on varustuskindluse tagamiseks materjali vaja?
- Avaliku väljapaneku käigus esitatud ettepanekud
- Küsimused ja avatud arutelu

Maakonnaplaneering

- Maakonnaplaneeringu eesmärk on maakonna, selle osa või muu regiooni ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine.
- Maakonnaplaneering koostatakse eelkõige kohalike omavalitsuste üleste huvide väljendamiseks ning riiklike ja kohalike ruumilise arengu vajaduste ja huvide tasakaalustamiseks.
- **Maavarade teemaplaneering ei sea kinnisomandile kitsendusi ega anna maavara uurimiseks ega ka kaevandamiseks lube.** Kõik vajalikud täiendavad uuringud, täpsemad mõjude hindamised ja loa taotluse menetlused viiakse läbi järgmistes etappides.

Teemaplaneeringu eesmärk

- TP käsitleb ehitusmaavarasid: **lubjakivi, liiva** ja informatiivselt **kruusa**
- **Turvas** on planeeringust välja jäetud, kuna 2.07.2024 jõustunud keskkonnaministri määruse nr 87 muudatusega on turbaalade osas riigi huvi kujundatud vähemalt aastani 2030.
- Teemaplaneeringuga otsitakse kõrgemargilise lubjakivi ja liiva kaevandamiseks sobilikke alasid **varustuskindluse tagamiseks aastani 2050** ja võimalusel pikemalt.
- Määrata koostöös kohalike omavalitsuste ja kohalike kogukondadega:
 - **riigi huviga perspektiivsed kõrgemargilise lubjakivi** uuringualade ning kaevandamisalade paiknemise ning olemasolevate karjäärade laiendamise võimalused;
 - **perspektiivsed suuremad piirkonnad riigi huviga liiva** uurimiseks ja kaevandamiseks ning olemasolevate karjäärade laiendamiseks
 - seatakse tingimused ja suunised kaevandamisega seotud tegevuste negatiivsete mõjude leevendamiseks ja kaevandatud alade korrastamiseks.

Mõjude hindamine, sh KSH ja asjakohaste mõjude hindamine

- Mõjude hindamine koosneb keskkonnamõju strateegilisest hindamisest (KSH) ja asjakohaste mõjude hindamisest (AKM) (sotsiaalsed, majanduslikud ja kultuurilised mõjud)
- Mõjude hindamine toimus paralleelselt planeeringulahenduse koostamisega ja selle tulemusena on välja töötatud leevendusmeetmed;
- Näiteks koostati kaevandusalade puhvrite määramiseks andmeanalüüs kaevandusloa taotluste KMH-des toodud müra, õhusaaste ja maavõngete mõjualade kohta.
- AKM tegi ettepaneku riigi huviga aladele prioriteetide seadmiseks sotsiaalsete, majanduslike ja kultuuriliste mõjude vaates.

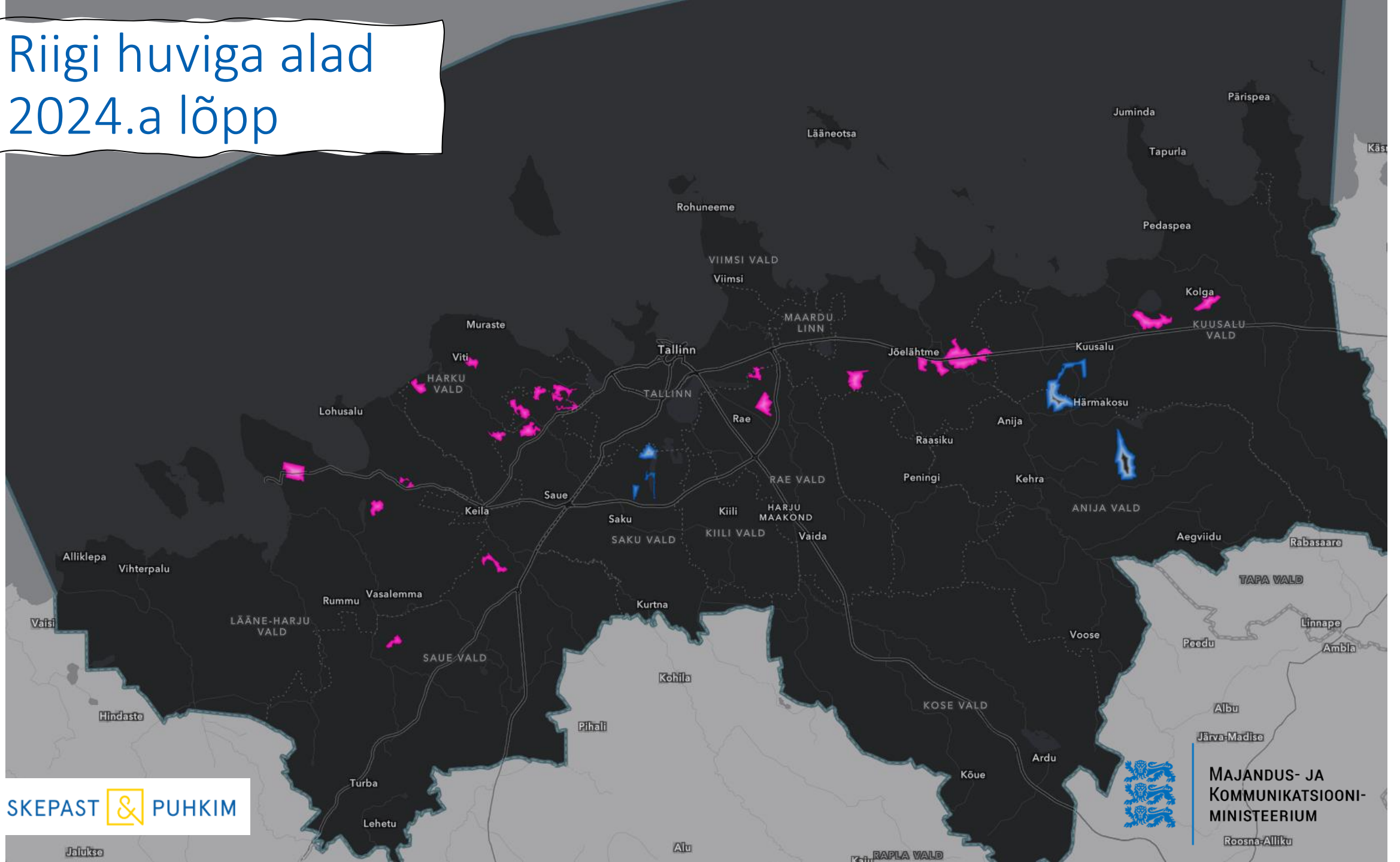
KSH peamised tulemused

- Mõjude hindamise aruanne koostati kategoriseerimise tulemusel selgunud roheliste ja kollaste alade kohta.
- Natura eelhindamise tulemusena langesid planeeringulahendusest välja Kuusalu 1, Kuusalu 2 ja Naage alad, sest ebasoodsat mõju kaitse-eesmärkidele ei olnud võimalik välistada.
- Kaevandustegevus mõjutab looduskeskkonda igal juhul. Mõju olulisus oleneb konkreetsest kohast, ala suurusest ja kasutatavast tehnoloogiast.
- Planeeringu koostamisel on olnud suur ja eetiline kaalutluskoht kuidas tasakaalustada elanike ja veel puutumatu looduskeskkonna vajadusi.
- Kõige olulisem keskkonnamõju tekib erinevate tegevuste koosmõjust, sest Harjumaa on juba enne teemaplaneeringu kehtestamist tihedalt asustatud ning siin toimub intensiivne majandustegevus.

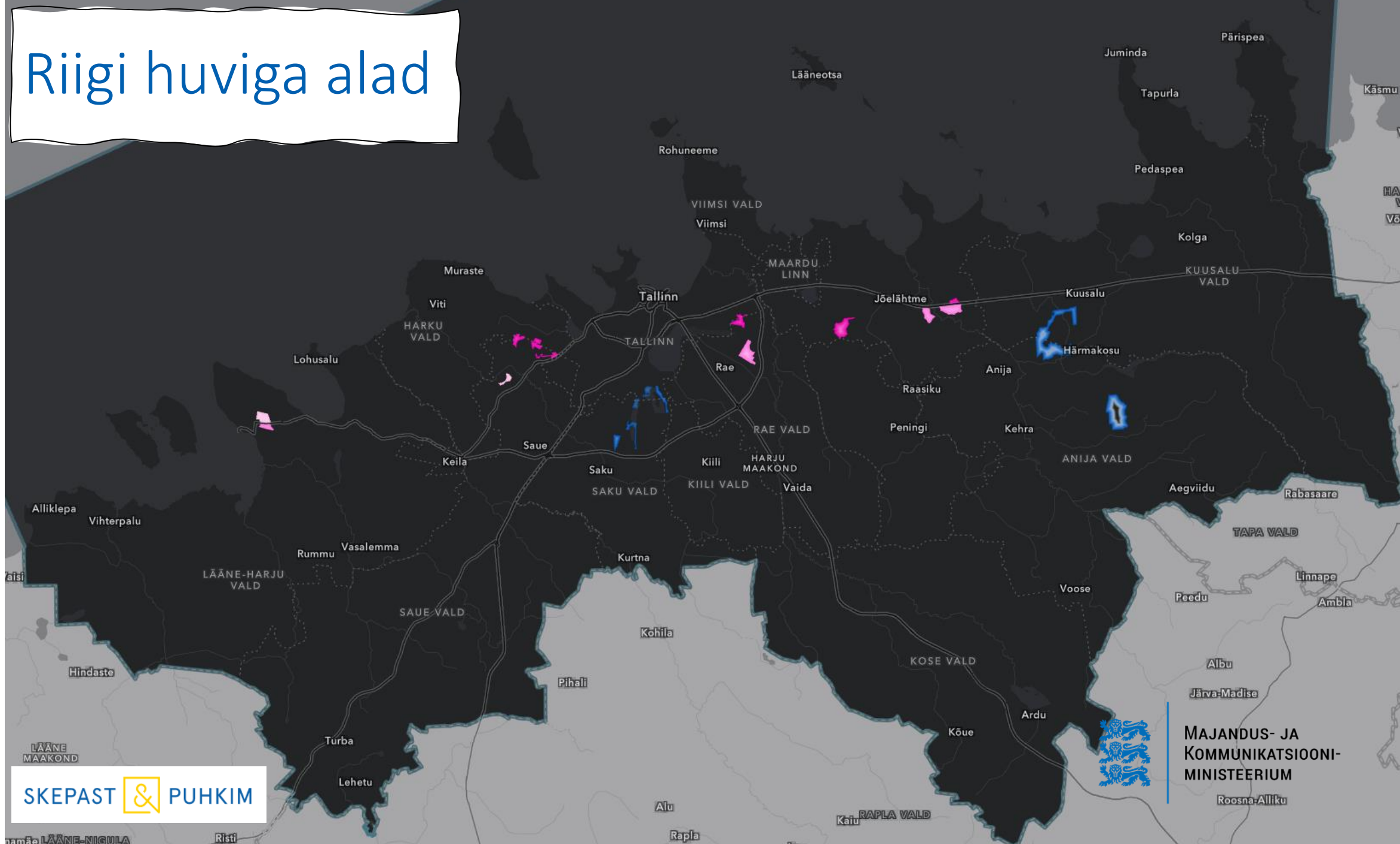
KSH peamised tulemused

- Inimesi häirib kaevandustegevuste ja materjali transportimisel tekkiv müra ja tolm isegi siis, kui kehtivad normid on tagatud. Häiringute leevendamiseks on planeeringus arvestatud 500 m puhvriga;
- KSH käigus analüüsiti alternatiivsete materjalide kasutamise võimalusi. Nendeks on: põlevkivi aheraine ja -tuhk, paekivisõelmed, ehitus- ja lammutusjätmed, kaevis- ja katend ning gneiss.
- **Siiski ei ole võimalik kaevandamisest tulenevaid materjale ja võimalusi täielikult asendada materjalide ringlussevõtu ja taaskasutusega, kuna pole teada ringmajandusest tulenevate alternatiivsete materjalide maht.**
- Teemaplaneeringu suure üldistusastme tõttu on ka suur osa leevendusmeetmetest pigem ettepanekud ja soovitused rakendamiseks maavarade kaevandamise ettevalmistamisel tehtavate tegevuste järgmistes etappides, mil teave kavandatava tegevuse kohta on täpsem. Meetmed võivad olla vabatahtlikud (nt ekspertide soovitused) või kohustuslikud läbi planeeringu tingimuste.

Riigi huviga alad 2024.a lõpp

Riigi huviga alad

SKEPAST & PUHKIM

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Roosna-Alliku

Teemaplaneering ja riigi huvi

- Teemaplaneeringuga määratud ja määratlemata aladel ning teemaplaneeringus määratlemata ehitusmaavarade puhul menetletakse maavara uurimise ja kaevandamise loa taotlusi üksikjuhtumitena vastavalt kehtivale õigusruumile ning praktikale võttes aluseks teemaplaneeringus toodud soovitusel.
- Teemaplaneeringus määratud alasid käsitletakse riigi huviga aladena kuid erandkorras on võimalik pöörduda maapõuseaduse alusel Vabariigi Valitsuse poole täiendava ülekaaluka riigi huvi hindamiseks.
- Maavara kaevandamisloa taotlemise menetluse protsessi ning riigi huvi, sh maavarade ruumilist planeerimist, käsitletakse maapõuseaduse väljatöötamiskavatsuses ja järgneval seaduse muutmise protsessis tervikuna.
- Teemaplaneering ei saa olla ainus ega kaalukaim põhjus, millele kohaliku omavalitsuse keeldumine maavara uuringu või kaevandamisloa andmisel tugineda võib. Teemaplaneering on maakonna ülene strateegiline dokument, mis ei võimalda kõiki kohalikke vajadusi ega tulevikus kavandatavate taristuobjekte põhjalikult ette planeerida.
- Riigi huvi on lisaks riigitaristu ehitamiseks vajalike materjalidega varustamine samuti ka kohaliku omavalitsuse ja kohaliku tööstuse vajaduste tagamine. Harju maakonnas kogu kaevandatavatest ehitusmaavarade kogusest tarbivad kohalikud omavalitsused ise ligikaudu 20-25%.

Harju maakonna ehitusmaavarade varustuskindlus

Ehitusmaavara liik	Keskmine vajadus ¹ , tuh m ³ /aastas	Kaevandataav varu ² , tuh m ³	Varustuskindluse tagatus ³ , aastat
Kõrge kvaliteediga lubjakivi	750	6017	8
Madala kvaliteediga lubjakivi	150	12264	82
Ehitusliiv	1100	26897	24
Ehituskruus	150	3970	26
Täitematerjal (liiv, kruus, paekivi)	1100	17731	16

Riigi huviga alad ja palju neid vaja on?

■ Kui suurtest kõrgema kvaliteediga lubjakivi aladest räägime ja mis ajavahemikust?

Kõrgemargilise lubjakivi varustuskindluse tagamiseks aastani 2050 ja võimalusel pikemalt on planeeringu eesmärk leida:

- Lääne regioonis kõrgema kvaliteediga lubjakivile minimaalselt **50 ha** (lisaks Harku karjääri laiendusele) ulatuses riigi huviga alasid. Vajadus kuni **6 miljonit m³ (11 miljonit m³)**;
 - Ida regioonis kõrgema kvaliteediga lubjakivile minimaalselt **100 ha** ulatuses riigi huviga alasid. Vajadus kuni **9 miljonit m³ (17 miljonit m³)**
- Planeeringuga määratakse suurem pindala alasid, kui varustuskindluse tagamiseks on vaja, kuna tõenäoliselt planeeringuga kavandatud aladest kõike kasutusele võtta ei saa.

Ettepanekud ja arvamus

Kokku laekus avaliku väljapaneku jooksul **37 arvamuste kirja**:

- **Riigiasutustelt 9** - Kliimaministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Muinsuskaitseamet, Terviseamet, Keskkonnaamet, Transpordiamet, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, Politsei- ja Piirivalveamet, Riigimetsa Majandamise Keskus.
- **Kohalikelt omavalitsustelt 12** - Jõelähtme Vallavalitsus, Saue Vallavalitsus, Nõmme Linnaosa Valitsus, Harku Vallavalitsus, Anija Vallavalitsus, Rae Vallavalitsus, Lasnamäe Linnaosa Valitsus, Saku Vallavalitsus, Maardu Linnavalitsus, Lääne-Harju Vallavalitsus, Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet, Kuusalu Vallavalitsus
- **Ettevõtetelt ja eraisikutelt 16**

Riigiasutuste ettepanekud

- **Kliimaministeerium** – müra normtasemete rakendamine maatulundusmaal, kumulatiivse müraga arvestamine, Männiku 5 ala kattumine kavandatava Rail Baltica trassiga
- **Regionaal ja Põllumajandusministeerium** – riigi huviga alade kattumine väärtusliku põllumajandusmaaga
- **Keskkonnaamet** – Natura eelhindamine, mõju kaitsealustele liikidele,
- **Transpordiamet** – väljaveoteede käsitus teemaplaneeringus
- **Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus** – Männiku 2 ala täpsustamine riigikaitsealistest huvidest lähtuvalt (Männiku harjutusväljaga kattumine)
- **Muinsuskaitseamet** – arheoloogiatundlikud alad ja nendega arvestamine
- **Terviseamet** – müra- ja vibratsiooni normide hindamisel tähelepanu vajavad aspektid ja soovitused häiringute leevendamiseks

Kohalike omavalitsuste seisukohad

- **Lääne-Harju VV** – Täpsustada Paldiski 2 ala piire, et oleks tagatud puhver elu- ja ühiskondlikest hoonetest. Arvestada Paldiski 2 ala prioriteetsuse määramisel valla arengu eesmärkidega, sh kehtiva ja koostatava üldplaneeringu ja kehtiva Harju maakonnaplaneeringuga 2030+.
- **Harku VV** - Palume edaspidises menetluses arvestada 2005. aastal kehtestatud Betooni, Betooni 1, Betooni 2, Betooni 3, Betooni 5, Betooni 7 kinnistute detailplaneeringuga (kuhu on planeeritud elamud) lähemal kui lubatud 500m puhverala.
- **Saue VV** - Harku 1 ala korrigeerimine (vähendamine) tulenevalt kehtivatest detailplaneeringutest, Harku 3 ala korrigeerimine, Arvestada teemaplaneeringu koosseisu kõrgendatud huviga alade hulka Harku maardla plokk nr 3 Luua teemaplaneeringu juurde konkreetne metoodika, mis näeb ette alade kasutuselevõtmise prioriteetsuse lähtudes elamualade lähedusest ning vältimaks olukordi, kus mõni asum jääb mitme kaevanduse mõjualasse, kaevandustegevusest tulenevad mõjud Naistesoole ja Sõrve looduskaitsealale
- **Jõelähtme VV** - Kõrge prioriteediga lubjakivi alade hulgast välja arvata Jägala 3 ja Maardu III alad

Kohalike omavalitsuste seisukohad

- **Rae VV** - Ei ole arvestatud kõikide ehitusmaavaradega, mis Rae valla territooriumile jäävad sh kruusa leiukohtadega, Vajalik on juba olemasolevate kaevanduste alusel vähendada tulevaste kaevanduste ulatust ja keskkonnamõju, Rae raba turbakaevandusalale riigi huviga ala määramine kahjustab oluliselt rohevõrgustiku toimimist, 500 m elamute puhvrite ulatumine Rae raba riigi huviga alale
- **Kuusalu VV** - Nõustub Harju maavarade teemaplaneeringu eelnõuga tingimusel, et Soodla piirkonnas liivakarjääride rajamisel lähtutakse etapiviisilisuse põhimõttest ning korrastamissuuna valikul lähtuda võimalikult kaevandamiseelsest seisust.
- **Anija VV** - Tõi kategoriseerimise tulemusena välja liiva ja kruusa kollased alad, mille osas vald kaevandamistegevust ei soosi.
- **Saku VV** - Ei ole nõus Männiku 3 alaga ning Männiku 1 ja 4 alad peaks olema mitte rohelistes, vaid kollases kategoorias. Uute karjääride avamise eelduseks peab olema olemasolevate mäeeraldiste reaalne korrastamine. Kaevandamislubade pikendamine peaks toimuma vaid äärmisel juhul ning kaevandamislubade tingimused peavad ulatuma ka mäeeraldisest ja teenindusmaast väljapoole. Kuidas hakatakse riigi huviga aladel taotlema kaevandamislube ning kas KOV-il ei ole siis enam õigust keelduda? Kas plaanitakse ka seadust muuta? Kuidas on kavas saavutada kokkulepe, kui KOV ei kooskõlasta planeeringut? Kuidas hinnatakse hüdrogeoloogiat ja tagatakse järvede veetaseme säilimine tulevikus, kuidas viiakse ellu rohevõrgustiku toimimist tagavad meetmed, kuidas hinnatakse kumulatiivset mõju väikeste mäeeraldiste taotlemisel?

Kohalike omavalitsuste seisukohad

- **Lasnamäe LOV** - Ei nõustu Betooni tn 32, 32a, 32b, Betooni tn 34, 36 ja 57 kinnistutele lubjakivikarjääri kavandamisega, kuna see on vastuolus Lasnamäe tööstusalade üldplaneeringuga.
- **Nõmme LOV** - Nõustub üldiselt planeeringulahendusega, kuid juhib tähelepanu, et järgmiste etappide KMH-d tuleb põhjalikult läbi viia, pöörates eraldi tähelepanu taimestikule ja loomastikule ning põhjaveele. Juhib tähelepanu, et kaevandamisel tuleb tagada rohevõrgustiku toimimine ning korrastamisel tuleks suurendada piirkonna puhkeväärtust.
- **Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet** - Soovib selgitust, miks ei ole arvestatud ettepanekuga välistada karjäärade avamine või laiendamine Tallinna linna territooriumil ning miks on vaja liiva alasid planeeringus käsitleda (sest ehitusliiva varustuskindlus on tagatud). Teemaplaneeringus peaks käsitlema ka turvast. Kaevandamislubade tingimused peavad ulatuma ka mäeeraldisest ja teenindusmaast väljapoole (eelkõige väljaveoteedele). Juhib tähelepanu, et peaks hindama mõju Pirita jõe hoiualale ning meetmete kavandamisel kasutama Rewild OÜ 2025. a tehtud suur- ja väikeimetajate elupaikade uuringu tulemusi, lisaks on vaja tähelepanu pöörata hüdrogeoloogiale

Ettevõtete ja MTÜ-de seisukohad

- **MTÜ Laiduscae** - Ülekaaluka riigi huvi käsitletus. Paldiski 2 ala prioriteetsus ja puhvrid
- **AS Harku Karjäär** - Riigi huvi alade tähistamine ja põhjendus. Harku III ja IV lubjakivikarjääri staatus.
- **Mefab OÜ** – Ettepanek suurendada Harku 2 ala
- **MTÜ Vahtra Aed, Köögiviljaaianduse Ühistu Kadakas, Võerdla ja Ülgase külade aiandusühistud** - Ühistu liikmetele kuuluvad kinnistud paiknevad Maardu graniidimaardla piiranguvööndis. Palume Eemaldada piirangud elamute ehitamisele aiandusühistute maadel, Lubada sihtotstarbe muutmine maatulundusmaast elamumaaks.

Eraisikute seisukohad

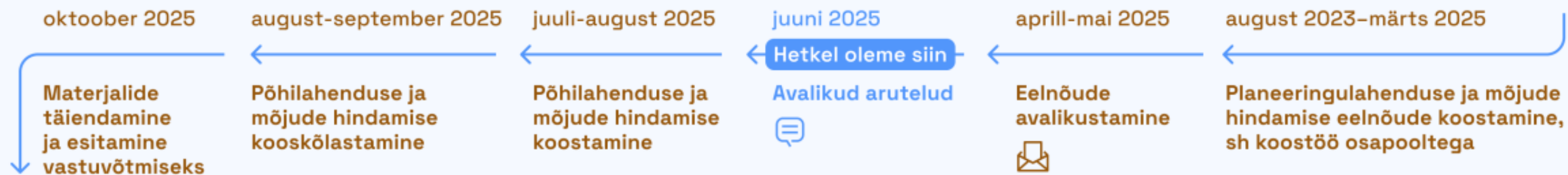
- **Harku 4 ala mõju** - Harku karjääri laienemine Hүүuru küla olemasolevate elamute suunas.
- **Vastuseis Harku karjääri plaanitavale laienemisele.** Soov, et enne kaevandataks vanad alad tühjaks ja taastatakse need, kui hakatakse uusi alasid kaevandama.
- **tunnistada Maardu III sobimatuks alaks kaevandustegevuse jaoks** arvestades selle paiknemist asustusstruktuuris ja ümbritsevas elukeskkonnas või kavandada mõjualale kompensatsioonimeetmed, mis kataks väärtuse languse ja võimaldaks maa arendust võimalikust potentsiaalst lähtuvalt
- **Ringmajandust vaadeldakse kitsalt**, vaid maavarade vaates, mitte ehitusjätmete taaskasutamise vaates, ehitusjätmete taaskasutamine peab oluliselt leevendama uute karjäärade avamise vajadust. Miks korrastatakse (täidetakse) karjääre ehitusjätmetega, millel võiks olla materjalina potentsiaal?

Harju maakonna maavarade teemaplaneeringu protsessiskeem

1. Planeeringu lähteseisukohtade ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsuse koostamine

2. Planeeringulahenduse koostamine

3. Planeeringulahenduse vastuvõtmine ja avalikustamine

